

Elkarri tiraka, azkeneraino

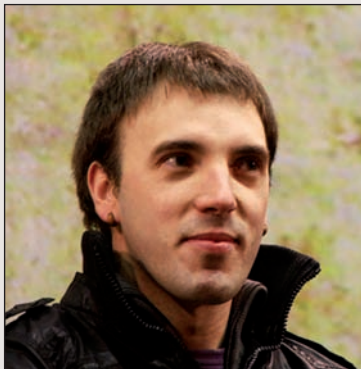
Abenduaren 20an jokatu da Bizkaiko Bertsolari Txapelketako finala Miribillan (Bilbo). Zortzi bertsolari igoko dira oholtzara, beste asko bidean geratu dira. Gorka Ostolaza Potxis, Miren Amuriza, Jone Uria, Iratxe Ibarra, Gorka Lazkano eta Onintza Enbeitarekin hitz egin dugu bertsolari bakoitzaren lanketaz.

| MALEN ALDALUR |

BALDARRONTZIEN TROPELA, horrela definitu du Onintza Enbeita bertsolari muxikarrak bere entrenamendu taldea. Argi du: “Ez nituzke ezergatik aldatuko”. Beñat Ugarte-
txea, Iñaki Iturriotz eta Igor Meñikak osatzen dute tropela, nahiz eta, Eñaut Intxaurrea eta Juanjo Respaldiza ere gerturatzeko zaizkien batzuetan. Nork bere lana du taldean Enbeitaren hitzetan, “batek gaiak jartzen ditu, besteak zer hobetu behar den esaten digu, eta besteok bertsotan egin, barre eta afaldu egiten dugu”.

Bi mikro artean bizi da Enbeita, “bi munduren artean” dio berak. Puntu bat Madrilen eta beste bat Muxikan, hala osatzen ditu bertsuak. Amaierreko legebiltzarkideak uste du hobe dela oholtzako mikroa, parlamentukoa baino, “eta zer esanik ez entzulea”. Batek “txaloka” hartzen du, besteak “txistu” egiten dion bitartean. Modu xelebrean du muxikarrak txapelketa prestatzeko, han eta hemen denborarik ez, eta hegazkinean “lo” egiten du beti.

Gorka Lazkano durangarra eta Gorka Ostolaza markinarra elkarrekin “makina bat”

BIZKAIKO BERTSOLARI ELKARTEA

Gorka Ostolaza

“Niri asko kostatzen zait plazak txapelketarako prestakuntza moduan hartzea, agian beste bertsolari formalago batzuek errazago egingo dute, baina nire bertsokera asko aldatzen da egoeraren arabera”.

aldiz trebatu dira txapelketetarako, baina oraingoan bakoitzak bere aldetik dihardu. Ostolaza hanka bat Lekeition eta bestea Santutxun duela ari da txapelketako ibilbidea marrazten. Lazkanok berriz, Durangon prestatzen du txapelketa azken bizpahiru urteetan, Unai Iturriagarekin, Igor Elorzarekin, Erika Lagomarekin eta Eneko Abasolo *Abar-
kas*-ekin batera.

Hirugarren finalaurrekoa

Amorebieta-Etxanon, abenduaren 7an, 17:30ean, Amorebieta IV. frontoian

Arkaitz Estiballes Ormaetxea

Garikoitz Sarriugarte Onaindia

Ibon Auriagojeaskoa Garmendia

Imanol Uria Abizuri

Jone Uria Abizuri

Oihana Bartra Arenas

www.bertsozale.eus/bizkaikotxapelketa

Bertsotako eskolan, lagun artean edo familian, aniztasunik ez da falta txapelketa prestatzeko orduan. Miren Amuriza unibertsitateko garaiez oroitu da, Maddalen Arzallusekin batera arratsalde pasa “ederrak” egiten zituen Gas-teizen bertsoaren “aitzakian”. Aurten-goan, Oihana Bartrarekin prestatu du txapelketa Bilbon: “Oihanarekin gertzen naizenean ondo pasatzen dut, ez da bertsoaren egitea bakarrik, gauza asko daude horren atzean”.

Bertsotarako lagunak baditu ere, aholkuak aitak ematen dizkio: “Batzuetan entzun nahi ez ditudan gauzak esaten dizkit, baina denborarekin ohartzen naiz arrazoi duela”. Aurreko txapelketan esaterako “oldarkorago” izateko aholkua eman zion.

Gernikarrak horrela definitzen du bertsolariaren bilakaera txapelketan: “Ume zarenean dena da erraza, dena doa berez. Nerabezaroan zure bidea aurkitu behar duzu eta tiro solteak botatzen dituzu hara eta hona. Gero eskarmentua dator, eta azkenik, heldua egiten zarenean zure bidea aurkitzen duzu. Txapelketan beste berdin gertatzen da”.

Txapelketa simulakroak

Lagunartean eta “giro onean” egiten dituzte txapelketetarako entrenamenduak. Ostolazak kontatu duenez, Markinako beste bertsolari batzuekin batera txapelketa simulakroa egin zuten Gaztetxean. Gogoratzen du lehen ere astean behin egiten zutela halako zerbait. Gai jartzailea, epaileak eta entzuleak aurrean zituztela, txapelketako ariketa guztiak egiten zituzten, “geure burua saioan kokatzeko balio du, eta kolpeak leuntzeko ere bai”.

Baina zer da txapelketa, joko ala jolasa? Badu bietatik. Hitzekin jolas-ten dihardute, elkarrekin jokatzeko duten bitartean. Sarri kritikatu da txapelketa, lehia kontuengatik. Enbeitak dio “txapelketaren aldekoa” dela bera; kentzen diona baino gehiago ematen diola bertsogintzari. Miren Amurizak ere ez du txapelketa jolas bat bezala hartzen, “jolas bat dela esango banu, gezurretan ariko nintzateke, txapelketa garrantzitsua da, nahiz eta ez den guztia, noski”.

“Garrantzitsua” da beraz txapelketa eta horregatik lantzen, fintzen eta prestatzen du bertsolari bakoitzak bere bertsokera oholtzara igo aurretik.

Doinuak aukeratu, errimak landu, gaurkotasan gaiak jorratu, etxeko lan ugari egiten

INIGO AZKONA / ARGAZKI PRESS

Onintza Enbeita

“Bruce Springsteen Bilbora etortzen denean gertatzen den fenomeno antzekoa gertatzen da txapelketarekin, batez ere, Euskal Herrikoarekin”.

BIZKAIA BERTSOLARI ELKARTEA

Miren Amuriza

“Azken txapelketetan beherakadatxo bat igarri dut, kanpoko presioagatik edo barrukoagatik. Aurten berriz, ez dut presio hori sumatu, ez da nirekiko aurreko urte batzuetako itxaropenik izan eta hori lasaigarri izan da”.

ditu bertsolariak txapelketa garaian. Bitartean, bere plazetako jardunarekin jarraitzea da ohikoena, eta gehien ustetan “ona” da hori “eskarmentua” irabazteko. “Neurria” hartzea da garrantzitsuen iratxe ibarrarentzat: “Prestatu bai, baina gehiegi gabe”.

Ikasturtea abiatzearekin batera ekin diote gehienek prestaketa lanei. Udaran herriz herri eta plazaz plaza hitzak dantzatu ostean, txapelketari begira jarri dira. Baina ba al du zeri-kusirik plazako jardunak txapelketa-koarekin?

Jone Uriaren hitzetan ez da “inondik inora” alderagarria. Jarrera kontua da arrazoia, haren ustez, “bertso bazkari batean bertso txar batek ihes egitea errazagoa da txapelketa batean baino, txapelketan bertso txar batek atzera bidali zaitzake”. Dena den, uste du plazak balio duela “nork bere buruarekin konfiantza hartzeko eta zer mailatan zauden jakiteko”, horretan bat egiten dute gainerakoek ere.

Ostolazak bere burua zeharo bestela ikusten du plazan eta txapelketan: “Kosta egiten zait plazak txapelketarako prestakuntza moduan hartzea, agian bertsolari formalagoek errazago egingo dute, baina nire bertsokera asko aldatzen da egoeraren arabera”.

Gaietan ere badago aldea plazatik txapelketara. Enbeitak dio plazetan, normalean, gaiak “zehatzagoak” direla, batik bat, txapelketetan bakarkako ariketan jartzen diren gaiekin alderatuta. Hori denborarekin aldatu egin dela onartzen du. Gogoan du bere lehenengo txapelketan bakarkakorako jarri zioten gaia: “40 urte dauzkazu, eta herriko gazteena zara”. Orain aldiz badaki, “berriro deitu dizu” izan daitekeela gaia, eta horrek “ariketa mental handia” eskatzen duela uste du: “Istori osoa hutsetik eraiki behar duzu”.

Gaiak orotarikoak dira, bai plazan, baita txapelketan ere, “Rajoyri, ebolari eta Kurdistani kantatu behar diezu, oso denbora gutxian”, azaldu du Enbeitak, eta haren ustez, horrek “gaurkotasanaren gaineko eza-gutza handia” eskatzen du.

Mikroaren aurrean jarri eta ideien peskizan ibitzeko minutu gutxi batzuk baino ez ditu izaten bertsolariak. Horretako, Lazkanok dio garrantzitsua dela aurrez gai bakoitzaren gaineko “gogoeta” egitea, “mikroaren aurrean zauden unean gaiarekiko duzun iritzia zein den jakiteko”.

BIZKAIKO BERTSOLARI ELKARTEA

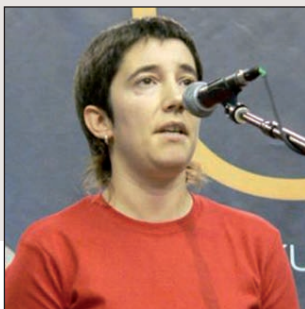
Gorka Lazkano

“Batzuk bertsoetatik bakarrik bizi dira baina ez da nire kasua”.

Iratxe Ibarra

“Eskolarteko finalaren bezperan inoiz amestu dut oholtzara irten eta zuri gelditzen nintzela”.

BERTSOA.COM

GETXOSARRI.BLOGSPOT.COM

Jone Uriak

“Besteen saioak entzutera joaten gara, denbora gehiago eskaintzen diozu bertsoari baina ez errutina aldatzeko adina”.

Plazako jardunak gero eta indar handiagoa du Euskal Herrian, baina txapelketak azken urteetan izan duen gorakada ukazina da. “Ni ere han izan nintzen efektua” deitu dio Enbeitak. “Bruce Springsteen Bilbora etortzen denean gertatzen den fenomeno antzekoa gertatzen da txapelketarekin, batez ere, Euskal Herrikoarekin”, esan du. Batzuetan bere buruari galdetzen dio finala zer “produktu mota” bihurtu ote den, baina kanporaketa batean Mauleko pilotalekua goraino beteta ikusteak Barakaldon “moda kontuagatik” etorritako lau jasatea merezi duela uste du.

Ametsetan ere bertsotan

“Mikromundu bat sortzen da txapelketaren bueltan”. Hala uste du Ostolazak: “Txapelketa hurbildu ahala, gai bakar bihurtzen da”.

Hala ere, ez da txapelketa garaian ametsetan bertsotan egiten duen horietakoa, edo hala uste du behintzat, ez baita egindako ametsez gogoratzen. Ibarrak, berriz, aitortzen du baietz, inoiz gertatu zaiola: “Gaztetxoa nintzen gehiagotan gertatzen zitzaidan, eskolarteko finalaren bezperan, inoiz amestu dut oholtzara irten eta zuri gelditzen nintzela”.

Orokorrean, Bizkaiko Bertsolari Txapelketa hasi denetik haien eguneroko bizitza ez da gehiegi aldatu. Jone Uriak esan du “oso aldaketa gutxi” nabaritzen dituela: “Besteen saioak entzutera joaten gara, denbora gehiago eskaintzen diozu bertsoari, baina ez errutina aldatzeko adina”. Antzeko iritzia du Ibarrak ere, egunerokoa ez aldatzen ahalegintzen da eta betiko legez kirola egiten, horrek txapelketa “lasaiago” hartzen laguntzen dio.

Lazkanoren kasuan aldiz, aldatu da eguneroko jarduna. “Batzuk bertsoetatik bakarrik bizi dira, baina ez da nire kasua”, bere bizi-modua nolabait “eten” egin behar duela esan du txapelketa garaian, “bertsoari denbora eskaini ahal izateko”.

Presioak: kanpokoak eta barnekoak

Ba ahal dago presiorik txapelketan? Presioa egon badago, bai kanpokoak, baita barnekoak ere, hala baieztatu dute gehienek. Amurizak dio “lasai” aurkeztu dela aurtengo txapelketara, aurreko urteekin alderatuta “kanpoko” presio gutxiago eduki duela esan du: “Azken txapelketetan beherakadatxo bat igarri dut, kanpoko presioagatik edo barrukoagatik. Aurten berriz, ez dut presio hori sumatu, ez da nirekiko aurreko urteetako itxaropenik egon eta hori lasaigarri izan da”.

Jone Uriak ez du presio handiegirik sentitzen, guztiek “aukera antzekoak” izango dituztela uste du. Dena den, bere buruari jarzzen dion helburu nagusia, finalera sailkatzea da, “gero gerokoak”.

Nork bere helburuak ditu txapelketan: finalera sailkatzea, finalaurreko on bat egitzea, txapela irabaztea. Eta horretarako prestatu dira, banaka zein taldeka.

Denak ibili dira jostun lanetan Bizkaiko Bertsolari Txapelketan, orratzak kantari jarri eta hitzak josten. ■

Aldori landetxea

Zabale, 8 · Muxika (Bizkaia)

☎ 94 627 15 09

www.aldori.es